

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
GRAĐANSKO ODJELJENJE
Broj: 55 0 V 014469 24 Spp
Sarajevo, 11.07.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Čitluku za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu Općinskog suda u Čitluku broj: 55 0 V 014469 24 V, na osnovu odredbe člana 61d. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta², na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 11.07.2024. godine donio je:

ODLUKU

Odbija se zahtjev Općinskog suda u Čitluku za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu broj 55 0 V 014469 24 V.

O b r a z l o ž e n j e

Općinski sud u Čitluku je dana 16.02.2024. godine pokrenuo postupak po službenoj dužnosti radi rješavanja spornog pravnog pitanja u predmetu tog suda broj 55 0 V 014469 24 V.

Postavljeno pravno pitanje, kao sporno, glasi:

Postupa li sud po zahtjevu za protest mjenice primjenom općih odredbi ZVP, a u tom smislu i shodnom primjenom odredbi Zakona o parničnom postupku F BiH³ - ZPP (čl. 2. st. 2. Zakon o vanparničnom postupku⁴ - ZVP), odnosno:

- a. Je li sud ovlašten povodom zahtjeva za protest mjenice ispitivati:
  - formalnu ispravnost, tj. urednost, i/ili potpunost takvog zahtjeva (npr. u smislu odredaba čl. 66. ZPP, ili 295. ZPP, čl. 334. ZPP, ili čl. 309. ZPP, sve u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP),
  - blagovremenost takvog zahtjeva (u smislu odredbe čl. 45. st. 2. i 3. Zakona o mjenici⁵ - ZOM, a u vezi s odredbom čl. 67. st. 1. tč. 2. ZPP i čl. 2. st. 2. ZVP);
- b. Je li sud ovlašten povodom zahtjeva za protest mjenice isti vraćati na uređenje (u smislu čl. 66., čl. 295. i čl. 336. st. 1. ZPP-a u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP). Potom,

---

¹ „Službene novine FBiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službeni glasnik BiH“, br. 66/12 i 40/14

³ „Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06, 98/15

⁴ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98, 39/04, 73/05 i 80/14

⁵ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/00, 28/03

- c. je li sud ovlašten odbaciti zahtjev za protest mjenice ukoliko se nedostaci na koje je podnositelju ukazano, ne otklone u ostavljenom roku (u smislu odredbe čl. 67. st. 1. tč. 8. ZPP u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP; ili prema čl. 336. st. 2-4. ZPP u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP), ili ako se radi o neotklonjivim nedostacima (npr. u smislu odredbe čl. 295. st. 4. ZPP, u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP ili zbog neblagovremenog podnošenja protesta u smislu čl. 45. st. 3. ZOM), te konačno
- d. postoji li protiv odluke suda u postupku povodom zahtjeva za protest mjenice pravo na žalbu?

Ukratko: je li protestiranje mjenice vanparnični postupak na koji se primjenjuju opće odredbe ZVP i shodno odredbe ZPP?

Navodi se da u zahtjevu za protest mjenice nije vidljivo ko je u ime Intesa Sanpaolo banke d.d. Bosna i Hercegovina podnio predmetni zahtjev, te da su zahtjev i prilog Općinskom sudu dostavljeni u samo jednom primjerku.

Taj sud je u dilemi da li treba takav zahtjev za protest mjenice vratiti podnositelju na uređenje: da označi ko je i u kojem svojstvu u ime Intesa Sanpaolo banke d.d. BiH podnio predmetni zahtjev (te da u tom smislu dostavi dokaz o postojanju ovlasti za zastupanje), te ga pozvati da dostavi još jedan primjerak zahtjeva i priloga. Naime, taj sud je u dilemi da li je ovlašten, u kojem opsegu i po kojem propisu, prethodno ispitivati zahtjev za protest mjenice, te šta činiti u slučaju nepostupanja po nalogu za uređenje zahtjeva.

Sud je uz zahtjev priložio i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja, prema kojem zauzima stav da se na postupak povodom zahtjeva za protest mjenice primjenjuju opće odredbe ZVP (temeljem čl. 2. st. 1. ZVP), a shodno i odredbe ZPP (prema odredbi čl. 2. st. 2. ZVP), uključujući, ali ne ograničavajući se na odredbe o stranačkoj sposobnosti, zastupanju, punomoćnicima, sadržaju podneska kojim se inicira postupak, prethodnom ispitivanju urednosti i potpunosti podnesaka, te nalaganju njihove ispravke i dopune, odnosno otklanjanja procesnih smetnji, na postupanje u slučaju neblagovremenog otklanjanja procesnih smetnji, formu odluke, pravne lijekove.

Za ovo daje argumentaciju da, obzirom na regulativu o materiji protesta iz ZOM, postoji pravna nedorečenost u pogledu pravila postupka za protest mjenice, pri tome navodeći sljedeće odredbe iz ZOM:

Odredbama ZOM propisana je stvarna i mjesna nadležnost suda kao protestnog organa povodom zahtjeva za protest mjenice (čl. 71. ZOM), a propisana su i određena pravila postupanja protestnog organa. Tako je, primjerice, propisano da je protest javna isprava kojom se utvrđuje djelomično ili potpuno odbijanje akceptiranja, kao i djelomično ili potpuno odbijanje isplate (čl. 45. st. 1. ZOM), propisani su rokovi za podizanje protesta zbog neakceptiranja, odnosno zbog neisplate (čl. 45. st. 2. i 3. ZOM), kao i produljenje tih rokova u slučaju više sile (čl. 55. st. 1. ZOM); propisano je da s protekom rokova za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili zbog neisplate, imatelj mjenice gubi svoja prava protiv indosanta, protiv trasanta i protiv ostalih obveznika izuzev akceptanta (čl. 54. st. 1. ZOM). Nadalje, ZOM je propisano da u postupku povodom zahtjeva za protest mjenice mjesno nadležni sud podnosi mjenicu onome protiv koga se protest traži i poziva ga da izvrši zahtijevanu činidbu (čl. 72. st. 1. ZOM); ako se tražena osoba ne nađe u svom poslovnom uredu, kad ga ima, odnosno u stanu kad poslovnog ureda nema, ili ako se nađe, ali joj se zahtjev ne može priopćiti ma iz kojeg uzroka, protestno tijelo nije dužno ponoviti protestni postupak; pri čemu se smatra da je

dokazano da se poslovni lokal ili stan nisu mogli pronaći samo onda ako je u protestu zabilježeno da se protestno tijelo bezuspješno raspitalo o tome kod nadležnog općinskog tijela uprave; te, ako protestno tijelo ne bi bilo dovoljno brižno u raspitivanju za poslovni ured ili stan, protest će ipak biti valjan, ali se tijelo time neće osloboditi od odgovornosti za štetu (čl. 72. st. 2.-4. ZOM).

Odredba čl. 73. st. 1. ZOM propisuje obvezni sadržaj protesta, pa tako navodi da protest obvezno sadrži prijepis protestirane mjenice odnosno protestiranog mjeničnog prijepisa, kao i svih izjava odnosno napomena na njima; ime ili tvrtku osobe po čijem se zahtjevu i protiv koje se protest podiže; potvrdu (op.a.) da tražena osoba nije izvršila činidbu koja se na temelju mjenice od nje zahtijeva ili da je protestno tijelo nije moglo naći u njezinom poslovnom uredu ili stanu, ili ako ju je i našlo, da joj iz bilo kojeg uzroka nije moglo priopćiti zahtjev; mjesto, dan, mjesec, godinu i sat kad je, i lokal gdje je, poduzet ili bezuspješno pokušao protestni postupak; datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog tijela, kao i pečat.

Odredba čl. 77. ZOM propisuje da se isprava o protestu mora bez odlaganja predati imatelju mjenice ili osobi koja je u njegovo ime podnijela mjenicu na protest.

Članom 79. ZOM propisano je da protest ne mora biti izdat u formi javne isprave, odnosno da se može izdati i pismenom izjavom na mjenici one osobe od koje je zahtijevana činidba (trasat, akceptant, domicilij, adresat po potrebi ili intervenijent). Izjava ovih osoba mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku unesena u registar protesta, o čemu protestno tijelo stavlja potvrdu na protestiranoj mjenici ili alonzu.

Navodi da ZOM nije definirana forma ni obvezni sadržaj zahtjeva za protest mjenice, nije definirana stranačka sposobnost ni zastupanje, nije propisan način postupanja suda glede zahtjeva koji ne sadrži sve potrebne elemente za protest mjenice (mjenicu ili njezin ovjeren prijepis, oznaku podnositelja, podatke o protestatu, oznaku vrste traženog protesta i sl.), niti propisuje posljedice propuštanja postupanja po eventualnom nalogu suda za ispravku ili dopunu takvog zahtjeva, potom nije propisana forma komunikacije između protestnog organa i mjeničnog dužnika (na koji način se vrši pozivanje protestata da izvrši dužnu mjeničnu tražbinu: pismeno ili usmeno), kao ni pravila za ocjenu urednosti pozivanja mjeničnog dužnika da izvrši dužnu činidbu (npr. po kojim odredbama ocjenjivati urednost dostave poziva protestatu); nije propisana forma odluke suda u ovim postupcima (osim što se, izuzev u slučaju iz čl. 79. ZOM, navodi da je protest javna isprava), niti pravni lijekovi koji su strankama na raspolaganju, a nema ni definiranih načela ovog postupka.

Dakle, zaključuje prvostepeni sud da iz navedenog proizilazi da ZOM ne reguliše sveobuhvatno procesna pravila, koja bi se primjenjivala u postupku povodom zahtjeva za protest mjenice, pa iz tog razloga postavlja sporno pravno pitanje.

Obzirom da je ZOM protestiranje mjenice stavljeno u nadležnost sudu, a sud mora postupati po nekim zakonskim pravilima postupanja, ovaj sud je stava da iz odredbe čl. 2. st. 1. ZVP proizilazi osnova za primjenu pravila vanparničnog postupka (općih odredbi) na postupak protestiranja mjenice.

Pri tome ukazuje Općinski sud da na stanovištu da je postupak za protest mjenice vanparnični postupak, na koji se primjenjuju opće odredbe ZVP, stoji brojna sudska praksa, uključujući praksu Vrhovnog suda Federacije BiH⁶ ali i odluke Ustavnog suda BiH.⁷

Primjenu odredaba ZVP i ZPP Općinski sud navodi spornom razlogom da recentna sudska praksa nekih redovnih sudova finalne instance u Federaciji BiH negira primjenu odredbi vanparničnog postupka na postupak po zahtjevu za protest mjenice. Tako navodi da „Protest mjenice nije propisan kao poseban vanparnični postupak, te nema mjesta da prvostepeni sud, povodom podnesenog prijedloga za protest mjenice, taj postupak tretira kao vanparnični postupak, pa time ni mjesta da zakazuje ročište, te da nakon sačinjavanja isprave o protestu, donosi rješenje o vršenju tog protesta, niti je protiv tog rješenja prvostepenog suda dopuštena žalba.”⁸

Prednji stav, u vezi s ranije navedenom sudskom praksom, ukazuje da u sudskoj praksi postoji spor oko kvalifikacije postupka povodom zahtjeva za protest mjenice.

Takođe, smatra da iz odredaba ZOM proizilazi da se protest izdaje isključivo sa sadržajem propisanim u odredbi čl. 73. st. 1. tog zakona (izuzev u slučaju iz čl. 79. ZOM), pa da u tom smislu protest predstavlja samo prepis mjenice uz navođenje okolnosti da protestat jeste ili nije izvršio činidbu koja se od njega traži. Otuda se opravdano, smatra taj sud, u nekim odlukama nalazi upitnom pravilnost izdavanja protesta u formi rješenja, sa sadržajem koji takva sudska odluka po ZVP i ZPP ima. Osim toga, postupanja prvostepenih sudova i u ovom segmentu su različita.

Taj sud nalazi da se spornost konkretnog pitanja ogleda u pravnoj nejasnoći i nepotpunosti postupovnih pravila iz ZOM, što da rezultira suprotstavljenom sudskom praksom.

Obzirom da se radi o elementarnom pitanju za ovu vrstu postupaka (po kojim pravilima postupati u određenoj vrsti sudskog postupka), to nalazi da je predmetno pitanje *ipso facto* relevantno.

Nadalje, a što proizlazi iz sudske prakse koja se navodi u nastavku, smatra da se odgovor na sporno pitanje u konkretnom slučaju ne iscrpljuje samo u kvalifikaciji postupka povodom zahtjeva za protest mjenice kao vanparničnog ili ne, već je potreban slojevit pristup

⁶ Npr. u rješenju Vrhovnog suda Federacije BiH, br. 17 0 V 063062 15 Rev od 6. 12. 2016. godine, navodi se da: „Protiv rješenja koje je donijeto u postupku za protest mjenice, koji je predviđen Zakonom o mjenici, a u kojem se u smislu odredaba čl. 1. i 2. Zakona o vanparničnom postupku primjenjuju odgovarajuće odredbe općeg dijela tog zakona (podv. autor), revizija nije dopuštena.“ objavljeno u Domaća i strana sudska praksa, god. XV, br. 77/2018, Privredna štampa d.o.o. , Sarajevo, str. 157.

⁷ Npr. U Odluci o dopustivosti i meritumu br. AP-2662/20 od 9. 3. 2022. godine, Ustavni sud navodi da se na postupak protestiranja mjenice primjenjuje Zakon o vanparničnom postupku (str. 7, § 25. Odluke), te u nastavku (str. 16., § 42.) navodi „Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u postupanju Općinskog suda, kada je zakazao ročišta radi protesta predmetnih mjenica“ (a ovo s pozivom na odredbe čl. 1. st. 2. Zakona o vanparničnom postupku i čl. 11. st. 1. istog zakona, op.a.).

⁸ Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli, br. 32 0 V 300535 17 Gž od 15. 4. 2021. godine, objavljeno u Domaća i strana sudska praksa, god. XVIII, br. 88/2021, Privredna štampa d.o.o. , Sarajevo, str. 252.

Ovako smatra i apelant u postupku pred Ustavnim sudom BiH u predmetu AP-2662/20: kad ističe „da su sudovi u osporenim vanparničnim postupcima prilikom odbijanja prijedloga za protest mjenica postupali izvan svojih nadležnosti u tim postupcima. Naime, Zakon o vanparničnom postupku ne propisuje sam postupak protesta mjenice, nego su procesne odredbe protesta mjenice propisane Zakonom o mjenici u Glavi XII-protest (čl. 71-79).“ (navedeno prema Odluci o dopustivosti i meritumu br. AP-2662/20 od 9. 3. 2022. godine).

na način da se zauzme jednoznačan stav u pogledu dosega primjene odredbi vanparničnog postupka. Naime, ukoliko se zauzme stav da se na postupak povodom zahtjeva za protest mjenice primjenjuju odredbe ZVP, to znači da se i na ovaj postupak shodno primjenjuju odredbe ZPP čime bi se, po mišljenju tog suda, na jedan potpun način uredilo postupanje sudova povodom zahtjeva za protest mjenice.

Naime, prema recentno zauzetom pravnom stavu građanskih odjeljenja nekih drugostepenih sudova u Federaciji BiH (među kojima je i Kantonalni sud u Mostaru), pitanje blagovremenosti zahtjeva za protest mjenice (u smislu odredbi čl. 45. st. 2. i 3. ZOM) tretira se materijalno-pravnim pravnim pitanjem.⁹ Imajući u vidu da se neblagovremeno podnesena tužba u parničnom postupku tretira procesnom smetnjom za vođenje parničnog postupka (arg. čl. 67. st. 1. tč. 2. ZPP-a), a odredbe parničnog postupka se shodno primjenjuju u vanparničnom postupku (čl. 2. st. 2. ZVP), prednji stav se nameće diskutabilnim. Napominje se da je u ovom segmentu sudska praksa suprotstavljena¹⁰, pa postaje sporno je li blagovremenost podnošenja zahtjeva za protest mjenice pitanje procesne pretpostavke za protest ili pitanje materijalno-pravne valjanosti mjenice; pa otuda i - je li sud koji protestira mjenicu ovlašten utvrđivati blagovremenost zahtjeva za protest mjenice, te u tom smislu postupati shodnom primjenom odredbe čl. 67. st. 1. tč. 2 ZPP, u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP.¹¹

⁹ „Sud ne pazi po službenoj dužnosti na blagovremenost protesta mjenice, radi se o materijalno-pravnom prigovoru o kojem se raspravlja u parnici“ (ovaj stav je primijenjen u rješenju Kantonalnog suda u Mostaru br. 55 V 004877 20 Gž od 13. 10. 2023. godine, u prilogu).

¹⁰ U tom smislu: „čl. 45. st. 3. ZOM propisano je da se protest zbog neisplate mjenice plative na određeni dan mora podići jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za danom plaćanja mjenice, a kako je protest mjenice u ovom postupku podignut nakon 4 godine, prvostepeni sud je pravilnom primjenom materijalnog prava i odredaba postupka odbacio prijedlog kao neblagovremen.“ Rješenje Kantonalnog suda u Mostaru br. 55 0 V 004421 19 Gž od 11. 4. 2023. godine (iz arhive ovog suda, u prilogu), tako i:

“Pobijanim rješenjem je usvojen prijedlog predlagača da se mjenica koju je izdao protivnik predlagača protestira. Prvostepeni sud pravilno u obrazloženju pobijanog rješenja navodi da je čl. 45. ZOM regulisano da se protest zbog neisplate mjenice uplative na određeni dan, ili na određeno vrijeme od dana izdavanja, ili viđenja mora podići jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za danom plaćanja mjenice. Prvostepeni sud je utvrdio da je predmetna mjenica dospjela na naplatu dana 8. 4 2016. godine, a prijedlog za protest mjenice je podnesen dana 8. 4. 2016. godine. dakle, zahtjev je podnesen u zakonskom roku, da je mjenica podnijeta na naplatu protivniku predlagača, ali da naplata nije izvršena (Rješenje Kantonalnog suda u Bihaću br. 17 0 V 076566 17 Gž od 22. 9. 2017. godine, Domaća i strana sudska praksa, god. XV, br. 77/2018, Privredna štampa d.o.o. Sarajevo, str. 137 - 138.).

¹¹ Istovremeno, dosadašnja sudska praksa na prilično konzistentan način je na stavu da protestni organ nema ovlast ispitivati zakonitost mjenice, u smislu njezine materijalno-pravne valjanosti. Primjerice da protestni organ ne ispituje postojanje i sadržaj mjeničnog ovlaštenja, način popunjavanja mjenice (dok god ista ima jasno i čitko navedene obvezne sastojke: iznos mjeničnog duga, mjeničnog dužnika i vjerovnika i datum dospijeca), da se ne bavi pitanjem postojanja niti zastare mjeničnog duga, itd., jer da se ovim pitanjima bavi parnični sud u mjeničnom sporu. Npr. „**U sudskom postupku protesta mjenice prigovori o zastari potraživanja obezbijedenog mjenicom nisu od uticaja na usvajanje protesta, već se mogu isticati u drugim postupcima vezanim za ostvarenje potraživanja.**“ (Kantonalni sud u Bihaću, 17 0 V 065661 15 Gž od 1.12.2017. godine, objavljeno u Domaća i strana sudska praksa, god. XV, br. 78/2018, Privredna štampa d.o.o. , Sarajevo, str. 122); također, i: Kantonalni sud u Bihaću, br. 17 0 V 076323 16 Gž od 20. 4. 2017. godine, objavljeno u Domaća i strana sudska praksa, god. XIV, br. 72/2017, Privredna štampa d.o.o. , Sarajevo, str. 119; te Kantonalni sud u Bihaću, br. 17 0 V 076600 17 Gž od 22. 5. 2017. godine, objavljeno u Domaća i strana sudska praksa, god. XV, br. 75/2018, Privredna štampa d.o.o. , Sarajevo, str. 109.-110; tako i:

„Okružni sud je naveo da protest mjenice, u smislu odredbi člana 73. ZOM, podrazumijeva samo „prijepis mjenice“, dakle, navođenje mjeničnih elemenata, ali ne i preispitivanje njene pravne valjanosti. Prema tome, Okružni sud je naveo da su u konkretnom slučaju osnovani žalbeni navodi predlagača da se prvostepeni sud u pobijanoj odluci bavio preispitivanjem zakonitosti mjenice. Naime, Okružni sud je zaključio da je preispitivanje zakonitosti mjenice moguće jedino u mjeničnopravnom sporu pokrenutom po tužbi imaoca mjenice ili mjeničnog dužnika. Konačno, Okružni sud je ukazao da postupak protesta mjenice nije kontradiktoran i da je u tom postupku isključeno raspravno načelo, radi čega prvostepeni sud nije bio

Dakle, postojanje suprotstavljene sudske prakse u pogledu karaktera postupka povodom zahtjeva za protest mjenice, pa onda i primjenjivog procesnog prava, te suprotstavljenost sudske prakse u pogledu sadržaja ovlaštenja prvostepenog suda u postupku protesta mjenice, po mišljenju tog suda ukazuje da je postavljeno pitanje prije svega pravno pitanje, a da je i aktualno, relevantno i sporno.

Ukazuje da je pred tim sudom na dan 09.02.2024. godine broj predmeta sedam, u kojima postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju.

Dakle, pitanje primjenjivosti odredbi ZVP i ZPP u postupku protesta mjenice je, smatra taj sud, relevantno s aspekta zakonitosti svakog tog postupka.

Navodi se da je taj sud u dosadašnjem radu, u postupcima po zahtjevu za protest mjenice, postupao u skladu s odredbama ZVP i shodnom primjenom odredbi ZPP. Primjerice, u predmetu tog suda br. 55 0 V 013532 23 V, sud je smatrao prijedlog za protest mjenice povučenim u smislu članka 336. stavak 3. ZPP u vezi s čl. 2. st. 2. ZPP, u predmetu br. 55 0 V 014127 23 V prijedlog je odbačen kao neuredan jer nije priložena mjenica čije se protestiranje traži, prema čl. 66. i 67. st. 1. tč. 8 ZPP, u vezi s čl. 2. st. 2. ZVP, u predmetu br. 55 0 V 007368 21 V prijedlog je odbačen kao neblagovremen (čl. 45. st. 3. ZOM, a primjenom čl. 67. st. 1. tč. 2. ZPP, u vezi sa čl. 2. st. 2. ZVP), itd., a inače, u svim postupcima u kojima se izdaje protest mjenice, sud na protest mjenice stavlja i pouku o pravnom lijeku u smislu odredbe čl. 18. ZVP.

Da su i drugi prvostepeni sudovi držali primjenjivim procesne odredbe ZVP u ovim postupcima, proizlazi, navodi taj sud, iz činjenice što je, sudeći prema priloženoj sudskoj praksi, o prvostepenim odlukama odlučivao drugostepeni sud, što ukazuje da je omogućen pravni lijek protiv prvostepenih odluka.

Ukoliko je praksa ovog i drugih sudova pogrešna, Vrhovni sud Federacije BiH davanjem odgovora na postavljeno sporno pitanje može utjecati na pravilnost budućeg postupanja ovog suda, te ujednačavanje prakse svih ostalih redovnih sudova u postupcima povodom zahtjeva za protest mjenice.

Slijedom svega navedenog taj sud se obraća ovom sudu da u okviru svoje nadležnosti riješi sporno pravno pitanje.

Sagledavajući ispunjenost procesno pravnih i materijalno pravnih uslova za rješavanje predmetnog pravnog pitanja kao spornog, prije svega treba ukazati na procesno pravne norme, koje regulišu materiju rješavanja spornog pravnog pitanja.

Članom 61a. stav 1. ZPP propisano je ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba za zauzimanje stava o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke, zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije BiH, radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

---

ovlašten da u konkretnom slučaju preispituje zakonitost mjenične isprave u postupku u kojem se o tome ne raspravlja“ (Rješenje Okružnog suda u Bijeljini broj 83 0 V 043377 21 Gž od 29. 12. 2021. godine, cit. prema Odluci o dopustivosti Ustavnog suda BiH br. AP-1357/22 od 7. 9. 2022. godine). Ovako i Kantonalni sud u Mostaru, u rješenju br. 55 V 004877 20 Gž od 13. 10. 2023. godine (iz arhive ovog suda, u prilogu).

Članom 61b. stav 1. ZPP propisano je da zahtjev treba sadržavati kratak prikaz utvrđenog stanja u konkretnoj pravnoj stvari, razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, kao i obavezu suda da uz zahtjev priloži i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja.

Odredbom člana 61d. stav 2. ZPP je regulisano da će Vrhovni sud FBiH odbiti riješiti sporno pravno pitanje ako ono nije od značaja za odlučivanje u većem broj predmeta u postupku pred prvostepenim sudom.

Prije svega treba utvrditi da li postoje procesno pravne pretpostavke za rješavanje ovog pravnog pitanja kao spornog.

Prema izlaganju Općinskog suda, pred tim sudom navedenog datuma nalazi se sedam otvorenih vanparničnih postupaka radi protesta mjenice (uz zahtjev priložena lista predmeta).

Taj sud navodi razlog nejasnoće rješavanja u smislu da se ne zna ko je u konkretnom predmetu podnio zahtjev za protest i da je isti podnesen u jednom primjerku.

Izaziva pitanje spornosti primjene odredaba ZVP i ZPP na protest mjenice, koji konkretizira u postavljenom pravnom pitanju i ukazuje da je sporno iz razloga što sudovi različitih instanci različito postupaju u postupku protesta mjenice kada je u pitanju primjena odredaba tih zakona.

Prema odredbi člana 1. ZVP ovim zakonom utvrđuju se pravila po kojima sudovi postupaju i odlučuju o osobnim, obiteljskim, imovinskim i drugim pravima i pravnim interesima koji se po zakonu rješavaju u vanparničnom postupku (stav 1).

Odredbe ovog zakona se primjenjuju i u drugim pravnim stvarima iz nadležnosti sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rješavaju u vanparničnom postupku a ne odnose se na zaštitu povrijeđenog ili ugroženog prava, niti se zbog karaktera pravne stvari ili svojstva stranke u postupku mogu primijeniti odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak (ZPP) – stav 2.

Prema odredbi člana 2. ZVP opće odredbe ovog zakona primjenjuju se i u posebnim vanparničnim postupcima sadržanim u ovom zakonu ako nije drugačije određeno, kao i u drugim vanparničnim stvarima za koje posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja (stav 1).

U vanparničnom postupku shodno se primjenjuju odredbe ZPP ako zakonom nije drugačije određeno (stav 2.).

Ovim zakonom propisan je i rok za žalbu protiv rješenja donesenog u prvom stepenu, koji iznosi 15 dana (član 18. ZVP).

Protestni postupak je oblik vanparničnog postupka u kojem sudski organ izdaje protest.¹²

---

¹² J. Hadžiahmetović, Mjenica u platnom prometu, Sarajevo, april 2002. godine, str.117.

Prvostepeni sud, dajući svoje sopstveno tumačenje, smatra da se kod protesta radi o vanparničnom postupku i da se sukladno odredbama ZVP (član 1. stav 2. i član 2. ZVP) na protest mjenice primjenjuju odredbe ZVP i ZPP.

Pri tome taj sud prilaže označene predmete svih instanci redovnih sudova, kao i Ustavnog suda BiH, iz kojih se vidi primjena ZVP i ZPP kod protesta mjenice (npr. rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 17 0 V 063062 15 Rev od 06.12.2016. godine¹³).

Slijedeći sve naprijed navedeno, kao i postojeću sudsku praksu, ovaj sud, obzirom na primjenu odredaba ZOM kao *lex specialis* zakona koji se primjenjuje i na protest mjenice, primjenu odredaba ZVP na protest mjenice kao vanparničnog postupka, te shodnu primjenu odredaba ZPP prema član 2. stav 2. ZVP, ako zakonom nije drukčije određeno, nalazi da nema spornosti u postavljenom pravnom pitanju iz razloga što je jasno da se pravila ZVP i ZPP primjenjuju na protest mjenice, a njihova primjena se vrši prema svakom konkretnom slučaju u predmetu, zavisno od toga u kojoj mjeri jeste ili nije regulisana materija protesta mjenice normama ZOM.

Rješavati dileme oko spornosti primjene svake pojedinačne procesne norme iz ZVP i ZPP, obzirom na izloženo, je bespredmetno.

Pravni institut rješavanja spornog pravnog pitanja predstavlja mehanizam kojim se, kroz zauzimanje pravnog shvatanja Vrhovnog suda, obezbjeđuje pravna sigurnost i jednakost u postupcima pred nižim sudovima, kao i pravo na suđenje u razumnom roku.

Pod pravnim pitanjem u odnosu na ovaj poseban postupak njegovog rješavanja treba podrazumijevati pitanja tumačenja, sadržine i domašaja procesno pravne i materijalno pravne norme, ili pak kvalifikacije jednog pravnog instituta.

Sporno pravno pitanje predstavlja sporno pitanje o pravnom značenju pravne norme, materijalne ili procesne, koja treba da se primijeni na konkretno činjenično stanje.

Rješavajući sporno pravno pitanje ovaj sud ne odlučuje o predmetu spora niti o tome kako i na osnovu čega cijeniti da li je podneseni zahtjev za protest potpun u konkretnom slučaju nego zauzima stav o pravnom pitanju koje se pojavi kao sporno u postupku pred prvostepenim sudom pod uslovom da se pojavilo kao sporno u većem broju predmeta i da je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima.

Pravno pitanje je sporno ako o njemu u sudskoj praksi još uvijek nije zauzet stav i da bi se sporno pitanje riješilo, potrebno je utvrditi pravo značenje nejasne ili neprecizne pravne norme koju sudovi različito tumače. Tumačenje pravne norme radi njene primjene je uvijek potrebno ako je njen sadržaj takav da se ista ne može primijeniti prije nego što se zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje se javlja zbog njene nepreciznosti ili nejasnoće. Ako je pravna norma jasna i precizna ona se primjenjuje na utvrđeno činjenično stanje, bez potrebe za prethodnim tumačenjem. Tako i u slučaju pitanja primjene navedenih zakona, koje čini skup pravnih normi.

---

¹³ Iz obrazloženja: „U ovom slučaju se radi o rješenju koje je doneseno u postupku za protest mjenice, koji je predviđen Zakonom o mjenici, a u kojem se u smislu odredaba člana 1. i 2. Zakona o vanparničnom postupku, primjenjuju odgovarajuće odredbe općeg dijela tog zakona.“

Dakle, da bi se neko pravno pitanje pred Vrhovnim sudom rješavalo kao sporno, nije dovoljno utvrditi da se u sudskoj praksi ista pravna norma ili zakon različito primjenjuje, jer se pogrešna primjena materijalnog prava može otkloniti u postupku po redovnim i vanrednim pravnim lijekovima, nego i da se ta pravna norma ili zakon različito tumači i primjenjuje, zbog toga što je nejasna ili neodređena. Osim toga, rješenje koje se očekuje od Vrhovnog suda u primjeni instituta rješavanja spornog pravnog pitanja iz ZPP mora imati kvalitet novog rješenja, što znači da se ne može raditi o pitanju o kojem je Vrhovni sud već zauzeo svoj pravni stav, odnosno o kojem postoji sudska praksa.

Pitanje koje se postavlja u zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja u ovom slučaju se odnosi na mogućnost primjene odredaba ZVP i ZPP, što odredbe člana 1. i 2. ZVP i regulišu, a pitanje primjene pojedinih normi procesnog prava nema karakter spornosti, koji bi postavljenom pravnom pitanju davao karakter spornog pravnog pitanja značajnog za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred prvostepenim sudom.

Shodno navedenom, zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja je odbijen primjenom odredbe člana 61.d. stav 2. ZPP.

Predsjednik Građanskog odjeljenja
Radenko Blagojević, s.r.